

Vec C-179/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

21. marec 2023

Vnútroštátny súd:

Înalta Curte de Casație și Justiție

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

15. november 2022

Navrhovatelia kasačného opravného prostriedku – žalovaní:

Guvernul României

Ministerul Finanțelor

Odporca v konaní o kasačnom opravnom prostriedku – žalobca:

Centrul Român pentru Administrarea Drepturilor Artiștilor
Interpreți (Credidam)

Predmet konania vo veci samej

Opravný prostriedok, ktorým Guvernul României (vláda Rumunska, Rumunsko) a Ministerul Finanțelor (Ministerstvo financií, Rumunsko) v konaní proti odporcovi, ktorým je Centrul Român pentru Administrarea Drepturilor Artiștilor Interpreți (Rumunské centrum pre správu práv výkonných umelcov; ďalej len „Credidam“), navrhujú zrušiť rozsudok, ktorý 21. mája 2019 vyhlásil Curtea de Apel București (Odvolací súd Bukurešť, Rumunsko), a v novom konaní zamietnuť ako nedôvodnú žalobu o neplatnosť bodu 8 ods. 12 a 13 Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal (Metodické pravidlá na vykonanie zákona č. 227/2015, Daňového zákonníka) [ďalej len „napadnuté ustanovenia“]

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Vnútroštátny súd žiada na základe článku 267 ZFEÚ o výklad článku 24 ods. 1 a článku 25 písm. c) smernice 2006/112/ES

Prejudiciálne otázky

1. Predstavuje činnosť organizácií kolektívnej správy spočívajúca vo výbere, rozdeľovaní a platbe odmeny, za vykonávanie ktorej tieto organizácie získavajú ako protihodnotu príslušný poplatok, vo vzťahu k nositeľom autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom poskytovanie služieb v zmysle článku 24 ods. 1 a článku 25 písm. c) smernice 2006/112/ES (smernica o DPH)?
2. V prípade kladnej odpovede na prvú prejudiciálnu otázku, predstavuje činnosť organizácií kolektívnej správy vo vzťahu k nositeľom autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom poskytovanie služieb v zmysle smernice o DPH aj za predpokladu, že nositelia predmetných práv, pre ktorých organizácie kolektívnej správy vyberajú odmenu, neposkytujú služby používateľom, ktorí sú povinní odmenu platiť?

Uvedené ustanovenia práva Únie a príslušná judikatúra súdov Únie

Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (ďalej len „smernica o DPH“); článok 2 ods. 1 písm. c); článok 9 ods. 1; článok 24 ods. 1; článok 25 písm. c) a článok 28

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/26/EÚ z 26. februára 2014 o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu; článok 3 písm. a) a i)

Rozsudok z 18. januára 2017, SAWP (C-37/16)

Rozsudok z 21. januára 2021, UCMR-ADA (C-501/19)

Rozsudok zo 14. júla 2011, Henfling a iní (C-464/10)

Uvedené vnútroštátne predpisy a príslušná vnútroštátna judikatúra

Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal (Metodické pravidlá na vykonanie zákona č. 227/2015, Daňového zákonníka) schválené rozhodnutím vlády č. 1/2016, bod 8 ods. 12 a 13

V odseku 12 sa upravuje režim DPH, pokiaľ ide o odmenu za rozmnoženinu vyhotovenú na súkromné účely, pričom sa stanovuje, že organizácie kolektívnej správy konajúce pri výbere tejto odmeny vo vlastnom mene nepodliehajú ustanoveniam článku 271 ods. 2 daňového zákonníka, v takom prípade však organizácie kolektívnej správy poskytujú nositeľom práv na rozmnožovanie služby patriace do pôsobnosti DPH, za ktoré si z vybraných súm zrážajú správcovský poplatok.

Podľa odseku 13 sa ustanovenia článku 271 ods. 2 daňového zákonníka vzťahujú na iné sumy, než sú čiastky uvedené v odseku 12, vybrané organizáciami kolektívnej správy autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom na základe spravovaných práv. Z uvedeného vyplýva, že organizácie kolektívnej správy sa podieľajú na poskytovaní služieb patriacich do pôsobnosti DPH, a to vo všetkých ostatných prípadoch, v ktorých pri výbere odmien pre nositeľov príslušných práv týkajúcich sa katalógu v správe danej organizácie kolektívnej správy konajú vo vlastnom mene, ale na účet nositeľov predmetných práv.

Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal (zákon č. 227/2015, Daňový zákonník), článok 268 ods. 1 písm. a), podľa ktorého sú zdaniteľnými transakciami v Rumunsku tie odplatné plnenia, ktoré v zmysle článkov 270 až 272 predstavujú alebo sa považujú za dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb v rámci uplatnenia dane, a článok 271 upravujúci poskytovanie služieb, v ktorého odseku 2 sa stanovuje, že ak sa zdaniteľná osoba, ktorá koná vo vlastnom mene, ale na účet tretej osoby, zúčastňuje na poskytovaní služieb, predpokladá sa, že predmetné služby sama prijala alebo poskytla.

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (zákon č. 8/1996 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom), článok 144 ods. 1, články 145, 146, 147, 150 a 169 ods. 1 písm. b), d) a h), ktorými sa riadia organizácie kolektívnej správy a ich fungovanie.

Decizia nr. 48/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (rozhodnutie Najvyššieho a kasačného súdu č. 48/2017 – [zjednocovací] senát príslušný na riešenie právnych otázok), podľa ktorého výber odmien, uskutočňovaný organizáciou kolektívnej správy,

v prospech výkonných umelcov za vysielanie alebo verejný prenos zvukových záznamov obsahujúcich pamäťový záznam ich umeleckých výkonov nie je zdaniteľnou transakciou podliehajúcou DPH.

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Credidam je organizácia kolektívnej správy pôsobiaca ako združenie výkonných umelcov, ktorá sa zaoberá výberom a rozdeľovaním odmien pre výkonných umelcov od subjektov využívajúcich ich umelecké výkony.
- 2 Žalobou podanou 20. júla 2018 na Curtea de Apel București (Odvolací súd v Bukurešti) Credidam navrhol zrušiť ustanovenia napadnuté z dôvodu ich nezlučiteľnosti s výkladom smernice o DPH, ktorý poskytol Súdny dvor v rozsudku SAWP, a s výkladom článku 126 ods. 1 písm. a) a článku 129 daňového zákonníka, ako aj článku 98 ods. 1 písm. g)^a a článku 106e zákona č. 8/1996, ktorý poskytol Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší a kasačný súd, Rumunsko; ďalej len „ÎCCJ“) v rozhodnutí č. 48/2017.
- 3 Ministerstvo financií navrhlo ako predkladateľ napadnutých normatívnych ustanovení svoj vstup do konania ako vedľajší účastník na podporu vlády Rumunska, pričom tento vstup do konania Curtea de Apel București (Odvolací súd v Bukurešti) povolil.
- 4 Občianskoprávnym rozsudkom z 21. mája 2019 Curtea de Apel București (Odvolací súd v Bukurešti) vyhovel žalobe združenia Credidam, pričom uviedol, že transakcie organizácie kolektívnej správy spočívajúce vo výbere odmien pre výkonných umelcov za káblovú retransmisiu sú podľa príslušného rozhodnutia ÎCCJ a kritérií stanovených v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie vylúčené z rozsahu pôsobnosti DPH. Neexistuje totiž priamy právny vzťah, v rámci ktorého by dochádzalo k vzájomnému poskytovaniu služieb medzi organizáciou kolektívnej správy a prevádzkovateľmi zabezpečujúcimi káblovú retransmisiu, pričom spravodlivú odmenu nemožno kvalifikovať ako priamu protihodnotu za poskytnutú službu. Obdobne, poplatok za správu je vedľajšou súčasťou platby odmeny za využívanie súvisiacich práv výkonných umelcov, pričom platí, že ak je odmena oslobodená od DPH, poplatok podlieha rovnakému daňovému režimu. Uvedený súd tiež konštatoval, že hoci sa rozhodnutie ÎCCJ č. 48/2017 týkalo výkladu ustanovení predtým účinného daňového zákonníka, jeho účinky sa vzťahujú aj na výklad článku 268 ods. 1 písm. a) a článku 271 daňového zákonníka, ktoré obsahujú rovnaké hmotnoprávne pravidlá.
- 5 V rámci opravného prostriedku proti rozsudku Curtea de Apel București (Odvolací súd v Bukurešti) vláda Rumunska a Ministerstvo financií poukazujú na to, že organizácie kolektívnej správy sú zdaniteľnými osobami na účely DPH a poplatok, ktorý vyberajú od nositeľov práv, predstavuje protihodnotu za zdaniteľné plnenie vykonané v ich prospech, takže napadnuté ustanovenia nie sú v rozpore s právom Únie.

- 6 Predmetný poplatok sa podľa vyjadrenia Credidam nezráža ako protihodnota za poskytnutú službu, ale ide o platbu vyžadovanú zákonom, ktorá sa využíva na účely rozdeľovania vybraných odmien.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 7 Credidam uvádza, že odôvodnenie Súdneho dvora v rozsudku SAWP vo veci vylúčenia z pôsobnosti DPH sa nevzťahuje len na vyhotovenie rozmnoženiny na súkromné účely, ale uplatňuje sa aj v súvislosti so spravodlivou odmenou vo vzťahu k ostatným kategóriám autorských práv a súvisiacich práv, konkrétne vo vzťahu ku káblovej retransmisii. Poplatok organizácie kolektívnej správy zrážaný zo spravodlivej odmeny má voči tejto odmene vedľajšiu povahu, aj keby sa však považoval za samostatnú platbu, nespĺňal by kritériá podľa smernice o DPH, aby ho bolo možné označiť ako protihodnotu za poskytnuté služby, a to vzhľadom na to, že je súčasťou odmeny, riadi sa zákonom, a to aj pokiaľ ide o maximálnu výšku, ktorá je percentuálnym podielom zo spravodlivej odmeny, a je určený na pokrytie prevádzkových nákladov organizácie kolektívnej správy.
- 8 Podľa žalovaných v prvom stupni, ktorí podali kasačný opravný prostriedok a ktorí vychádzajú aj z Usmernení Výboru pre DPH, má poplatok vyberaný organizáciami kolektívnej správy od nositeľov práv priamu a skutočnú súvislosť s vykonávanou činnosťou, pričom predstavuje protihodnotu za službu zastupovania záujmov nositeľov práv, ktorá podlieha DPH. Táto služba sa odlišuje od transakcie, pri ktorej organizácia kolektívnej správy vyberá od používateľov odmenu pre nositeľov práv. Základom platby poplatku je identifikácia nositeľov práv a ich diel, pričom táto identifikácia predstavuje väzbu medzi správcovskými organizáciami a nositeľmi práv.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 9 ÍĽĽĽ nezistil existenciu konkrétnej judikatúry Súdneho dvora, ktorá by sa týkala daňového režimu poplatkov zrážaných organizáciami kolektívnej správy z vybraných odmien a prípadnej kvalifikácie právneho vzťahu existujúceho medzi nositeľmi autorských alebo súvisiacich práv a organizáciami kolektívnej správy ako poskytovanie služieb. Rozsudky SAWP a UCMR-ADA sa týkajú vzťahov medzi nositeľmi práv a konečnými používateľmi/spotrebiteľmi, a nie vzťahov medzi nositeľmi práv a organizáciami kolektívnej správy. Predmetom oboch uvedených rozsudkov je otázka samotnej odmeny, nie však problematika poplatku, ktorý je percentuálnym podielom z výšky odmeny zrážaným organizáciou kolektívnej správy.
- 10 Vnútroštátny súd pripomína, že podľa rozsudku UCMR-ADA poplatok ako súčasť odmeny podlieha DPH vtedy, keď nositelia práv poskytujú konečným používateľom/spotrebiteľom služby podliehajúce DPH. V takom prípade organizácia kolektívnej správy vyhotoví faktúru používateľom alebo držiteľom licencie a vyberie DPH z celkového inkasovaného príjmu vrátane poplatku,

pričom nositelia práv fakturujú organizáciám kolektívnej správy celkové inkasované príjmy, t. j. odmenu po odpočítaní poplatku. Naproti tomu, ak nositelia práv, tak, ako v prejednávanej veci, neposkytujú konečným používateľom/spotrebiteľom služby podliehajúce DPH, organizácia kolektívnej správy fakturuje v súlade s bodom 8 ods. 12 vykonávacích pravidiel odmenu bez výberu DPH, bolo by však potrebné vychádzať z predpokladu, že nositeľovi práv poskytuje služby, za ktoré je povinná vyberať DPH.

- 11 Vzniká tak otázka, či v poslednom uvedenom prípade možno činnosť organizácie kolektívnej správy vykonávanú v prospech nositeľa práv považovať za poskytovanie služieb podliehajúcich DPH, a to vzhľadom na to, že v prvom uvedenom prípade poplatok podlieha DPH, pretože ide o súčasť odmeny, na ktorú sa DPH vzťahuje. Zdá sa, že vedľajšiu povahu poplatku potvrdzuje skutočnosť, že sprostredkovateľské služby podliehajú DPH, keď sa sprostredkovanie týka, v súlade s rozsudkom Henfling a i., poskytovania služieb patriacich do pôsobnosti DPH. Keďže v prejednávanej veci ide o neziskové združenie, ktorého jediným cieľom je vyberať a rozdeľovať odmenu pre nositeľov autorských a súvisiacich práv, poplatok rovnako nepredstavuje protihodnotu za poskytnutú službu, ale súčasť spravodlivej odmeny. Napadnuté ustanovenia sa v každom prípade vzťahujú na všetky organizácie kolektívnej správy konajúce vo vlastnom mene, bez ohľadu na to, či ide o povinnú alebo dobrovoľnú správu, alebo na skutočnosť, či zastúpený nositeľ práv má alebo nemá postavenie člena správcovskej organizácie.